

«Artisans des jours nouveaux» pel seu esperit de acoblament de esforços i de jerarquia.

La intel·ligència francesa no és la dot d'una colla de teòrics. No hi ha professionals de la intel·ligència. La intel·ligència francesa és una riquesa de tot el poble de França.

Es galesa; ha begut a la generosa deïu cèltica; s'és banyada en el gran riu de la civilització llatina; és àgil i brillant—però també robusta i grave—; audaciosa i ardent—però també analítica i mesurada.—Posseeix sense esforç la qualitat pròpia de la intel·ligència: comprèn.

Es deprimir-la, servir-la dins la vasa, àdhuc esplèndida, d'això que fou, per comptes d'encaminar-la cap a les fèrtils extensions del què serà.

Però la comprometen si la porten per aventures especulatives, on la utòpia esdevé desequilibri del sentiment exacerbat fins a la història. La intel·ligència francesa és la de Colbert i de Montesquieu, de Descartes i de Voltaire, de Pasteur i de Renan, de Claude-Bernard i de Proudhon, de Lamartine i de Jaurès, de Foch i del senzill suboficial territorial que, col·locat, ahir, per atzar de la lluita, al davant d'unes tropes vacil·lants, ha vist, comprès, decidit i reeixit en una ràpida síntesi.

Si aspira a comprendre cada dia millor, si és apta per descobrir, amb una ràpida penetració, això que altres intel·ligències no copsaran sinó, molt més tard, amb gran reforç de raonaments; si està a l'avanguardia del coneixement humà, no es troba, per altre costat, meravellosament armada de la facultat del ritme que apaivaga els excessos i ordena les passions quan hi ha ruptura d'equilibri entre les pretensions de les idees i la vida real?

Per això, en l'hora de tràgiques incertituds que justifiquen la present angúnia, nosaltres fem aquesta crida a la intel·ligència francesa.

I amb més urgència que a cap altra, adrecem la crida a la intel·ligència dels intel·lectuals—als de França que la guerra ha fet madurar en llurs meditacions; als de tot el món, que han tingut per espectacle els fets més tràgicament instructius.

La guerra fou el resultat d'un desequilibri de forces materials, diabòlicament mantingut per melagòmans caporalitzats que intoxicaren l'esperit del poble alemany. D'ara endavant, plaurà al món constatar una acció transformadora i saludable dels intel·lectuals germànics. I l'hora és arriba-